

מזמור מז - "עלה א-לוקים בתרועה ה' בקול שופר"

א. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב
 אמר רבה, אמר הקדוש ברוך הוא: אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה, ובמה - בשופר.

ב. ילקוט שמעוני תהלים רמז תשנח
 עלה אלהים בתרועה וגו' כל מקום שנאמר שופר בכתובים סימן יפה הוא לישראל, ואומר ויהי קול השופר הולך וחזק מאד והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ה' אלהים בשופר יתקע בשופר הרם קולך.
 דבר אחר עלה אלהים בתרועה, בראש חדש אלול עלה משה בהר, והעבירו קול שופר במחנה, משה עולה בהר, שלא יתעו עוד בעבודת אלילים, ונתעלה הקדוש ברוך הוא באותו שופר, שנאמר עלה אלהים בתרועה, לכך תקנו חכמים לתקוע בראש חדש אלול בכל שנה ושנה.
 דבר אחר בשעה שהקב"ה עולה ויושב על כסא דין, הוא עולה, וכשישראל תוקעין בשופר, הקדוש ברוך הוא עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, שנאמר ה' בקול שופר.

ג. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ראש השנה פרק ד הלכה ח
 מתני' העובר לפני התיבה ב"ט של ר"ה השני מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל: גמ'... ריב"ל בשם ר' אלכסנדרו שמע לה מן הדא [תהילים יז א] שמעה ה' צדק זו קריאת שמע הקשיבה רנתי זו רינון תורה האזינה תפלתי זו תפלה בלא שפתי מרמה זו מוסף מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא

קרבן העדה מסכת ראש השנה פרק ד הלכה ח
 מלפניך משפטי יצא. היינו תקיעת שופר שהוא בא להזכיר זכיות של ישראל לפני הקדוש ברוך הוא בשעת הדין:
תהילים יז
 (א) תפלה לְדוֹד שְׁמַעָה יְהוָה צְדָקָה קִשְׁיָבָה רִנְתִּי הָאֲזִינָה תִּפְלִתִי בְּלֹא שִׁפְתֵי מִרְמָה:
 (ב) מִלִּפְנֵיךְ מִשְׁפָּטֵי יִצָּא עֵינֶיךָ תִּחְזַנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל:

ד. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א - ב
 [אמר+] רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? - למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו! - אלא: למה מריעין? - מריעין? - רחמנא אמר זכרון תרועה! אלא: למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב השטן. ואמר רבי יצחק: כל שנה שאין תוקעין לה בתחלתה - מריעין לה בסופה. מאי טעמא - דלא איערבב שטן.

ה. רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד
 אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה

ו. מוסף לראש השנה - שופרות - פתיחה
 אַתָּה נְגִילִית בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קְדוֹשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם. מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלְךָ, וְנִגְלִית עֲלֵיהֶם בְּעָרְפְּלֵי טְהַר. גַּם כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ חַל מִפְּנֵיךָ, וּבְרִיּוֹת בְּרֹאשִׁית חֲרָדוֹ מִמֶּךָ, בְּהַגְלוֹתְךָ מִלְּפָנֶיךָ עַל הַר סִינַי:
 לְלַמֵּד לַעֲמֹךְ תּוֹרָה וּמִצְוֹת. וַתִּשְׁמִיעַם אֶת הוֹד קוֹלְךָ, וְדַבְּרוֹת קְדוֹשְׁךָ מִלְּקַבּוֹת אֵשׁ. בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלִית, וּבְקוֹל שׁוֹפֵר עֲלֵיהֶם הוֹפַעַת.

ז. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפו סעיף א
 שופר של (א) ראש השנה מצותו (ב) <א> בשל א איל (ג) וכפוף; (ד) ובדיעבד, כל השופרות כשרים, בין פשוטים בין כפופים, (ה) ומצוה בכפופים יותר מכפופים; (ו) ושל ב פרה פסול בכל גוונא; (ז) וכן קרני רוב החיות שהם עצם אחד ואין להם מכפנים זכרות, פסולים. (ח) וכן שופר ג מכהמה [ג] טמאה, פסול (ר"ן פ"ד דר"ה).

משנה ברורה סימן תקפו ס"ק ז
 וכן קרני רוב החיות - כמו [י] הראמים והצביים וכדומה ופסול שלהם הוא משום דשופר צריך להיות חלול דשופר הוא מלשון שפופרת.

ח. חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף כו עמוד א
 לכך פירש רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל דודאי שני ענינים יש בשופר אחד הכשר גופו והשני הכשר שמו, ושופר הוא לשון הדור ותקון מלשון אף נחלת שפרה עלי (תהילים ט"ז), והכשר גופו הוא שאין בכלל שופר אלא השופרות החלולין שזכרותן נטלת מהם, אבל אותן שאין חלולין והם כולם קרן אחד אינן נקראין שופר...

ט. משנה מסכת קינים פ"ק ג משנה ו
 אמר ר' יהושע זה הוא שאמרו כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה כיצד קולו שבעה שתי קרניו שתי חוצרות שתי שוקיו שני חלילין עורו לתוף מעיו לנבלים בני מעיו לכינורות ויש אומרים אף צמרו לתכלת

י. משנה ברורה סימן תקפו ס"ק ג
(ג) וכפוף - לסימן שיכפפו לבם למקום:

יא. הרב קוק זצ"ל - דרשה לראש השנה - שנת תרנ"ג
...וטבע השופר הוא לעורר את הנפש מתרדמתה ותתגבר בכוחה, שאז, אם היא טובה, תתאזר לכסוף את הטוב ולהדבק בעבודה באהבת ה' ויראתו, ולנפש רעה תוסיף רעה, כי יחרד לקראת נקימה וכל מידה רעה שבעמקי נפשו. על-כן היו משתמשים האומות גם כן בקול שופר בעת מלחמה לעורר רוח השנאה והנקמה בעם...